

Kõle jürikuu pakkus nii lund, äikest kui päikest

Aprill oli keskmisest tunduvalt jahedam ja sajusem. Taevast sadas igasugust kraami ning üks tuulepuhang küündis isegi orkaani kanguseni!

Ain Kallis

29. aprill 2017

FOTO: Madis Veltman

Kuna klimatoloogia kuulub loodus- ja täppisteaduste hulka, oleks paslik hinne tänavusele aprillile kehv kolm. Just niisugune arv, $+3,0^{\circ}$, saadi ilmteenistuses kuu keskmiseks õhutemperatuuriks kogu Eesti kohta.

Sünoptikutelt päriti korduvalt, kas läinud jürikuu oli kõigi aegade külmim. Inimestel püsib ju paremini meeles lähiminevikus kogetu. Millal viimati selline kõle aprill oli, andis endalgi otsida.

Tartu-Tõravere ilmajaama pikas vaatlusreas alates 1866. aastast on jürikuu tänavusest ($3,4^{\circ}$) palju-palju külmem olnud (neljal kevadel keskmine isegi miinuskraadides, nt 1955. aastal – $0,8^{\circ}$). Viimati juhtus see aastal 1997 ($2,8^{\circ}$).

Aprillist võib alati oodata midagi ootamatut – nagu aprilliilm, öeldakse Lapimaal pirtsaka naisterahva kohta. Kevadel on lapse nägu – muutub kogu aeg, nendivad hiinlased.

“Poleks see ju õige jürikuu, kui ilm sujuvalt ja kindlalt sooja suunas liiguks,” kommenteeris ilmakäiku sünoptik [Taimi Paljak](#).

Esimesel kümmepäevakul näis kevad kulgevat soovitud suunas – ülekaalus olid normist ehk pikaajalisest keskmisest paar kraadi soojemad ilmad. Ka sademeid tuli vähe.

Paar päeva pärast soojalainet, teisel dekaadil saabus arktiline külmapahvak. Taevast tuli jälle peamiselt talvist kraami – lund ja lörtsi, sekka ka vihma. Kirde-Eesti mattus mitmeks päevaks kuni 8 cm lumekihi alla. Kümmepäevaku õhutemperatuuri keskmine langes sisemaal normist isegi nelja-viie kraadi võrra madalamale. Eesti keskmiseks arvutati 0,9 kraadi (norm 4,2°) – näit, mis alates 1960. aastast on jaheduselt neljandal kohal. Ainuke lohutus oli rahvatarkus: aprilli lumi käib sügisese, ning mis eriti oluline – tasuta väetise eest...

Lumi aprillis ei ole midagi erakordset

Oli see lumesadu midagi eriskummalist? Ei, viimase kahekümne aasta jooksul pole me Tartu mail vaid seitsmel korral aprillilund näha saanud.

Aga ikka tuleb ta uuel ja ootamatul moel. Nagu valitsuski, mida sarnaselt ilmaga alatasa kirutakse, nägemata positiivseid arenguid.

Lihavõttepühade aegu oli maa lumine. Õnneks mitte nii paksult kui 1956. aasta aprilli algul – üle 60 cm, ega olnud ka nii külm kui 1942. aastal –18,5° Jõgeval...

Iilid viisid isegi vanalt Patarei vanglalt katuse. Miks küll nii hilja, mõtlesid kunagised asukad...

Kuu lõpukolmandik püsis endiselt jahe. Sadas pea iga päev, põhiliselt juba vihma, ida pool tuli seda normist kohati kuus korda enam.

Pole siis mingi ime, et põllud lausa lirtsusid. Rohelisemad väljad olid seevastu lindudega kaetud. Ja mitte ainult maa – ka taevast oli täis sante ilmaolusid valjult kiruvaid lõunamaakülalisi.

Torm möllas, aga ka päike paitas piisavalt

Põnevaks tegid meie ilmaelu tormid äikese, rahe ja lumega. Suuremat vatti sai seekord põhjarannik. 26. aprillil küündis vähemalt üks tuulepuhang orkaani kanguseni – Loksal 34 m/s! Kõva tuul püsis kuni Jõgevani (sealne pagihoog 29 m/s). Viljandimaal saadi rahekuulide läbimõõduks isegi 2 cm.

Teine torm tuli lõunast tsükloniga, mille nimeks oli Saksamaal pandud Tarek. 29. aprillil mõõdeti Pirital tuule kiiruseks puhanguti 29,6 ja Naissaarel 27,7 m/s. Iilid viisid isegi vanalt Patarei vanglalt katuse. Miks küll nii hilja, mõtlesid kunagised asukad...

Ja nüüd arvulisi näitajaid kogu jürikuu kohta Eestimaal. Nagu juba öeldud, leiti ilmasteenistuses riigi keskmiseks õhutemperatuuriks 3,0 kraadi, mis on normist 1,6 madalam. Sama jahe oli aprill ka 1971. ja 1974. aastal.

Kõige soojem oli tänavune jürikuu Võrus ja Heltermaal (3,7°), kõige jahedam aga Jõhvis (1,9°). Kõrgeimaks päevasoojaks mõõdeti 17,9 kraadi Võrus 10. aprillil ning miinimumiks – 11,1° kuus päeva hiljem Jõhvis.

Eesti keskmiseks sademete koguseks arvatati 49 mm ehk 158% normist. Palju sadas Narvas ja Tiirikojal (70 mm), kuivem oli saartel (Vilsandil 29 mm). Paduvihma moodi oli sadu 14. aprillil Võrus – 34 mm!

Lõpuks ka päikesepaistest. Nii imelik, kui see paljudele ka ei tundu, oli seda päris normikohaselt ehk 191 tundi Eesti keskmisena. Nii Vilsandil kui Ristnas võis päikest näha 238 tundi.